

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Декан факультету управління,
 адміністрування та туризму
 Євгеній РУДНІЧЕНКО
 (підпис)
 “ 01 ” вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретичні основи товарознавства

Назва дисципліни

Призначення Робочої програми Для освітніх програм різних спеціальностей
Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
Мова навчання Українська
Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС 4
Статус дисципліни Вибіркова
Факультет – Управління, адміністрування та туризму
Кафедра – Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Форма здобуття освіти	Обсяг дисципліни		Кількість годин					Самостійна робота (в т.ч. ІРС)	Форма семестрового контролю
			Аудиторні заняття						
	Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття	Залік	
Д	4	120	50	32		18		70	+
З	4	120	12	8		4		108	+

Робоча програма складена _____

Підпис(и) автора(ів)

канд. екон. наук, доц. Сергій ДРАЖНИЦЯ
 Науковий ступінь, вчене звання, ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри Економічної теорії, підприємництва та торгівлі
 (назва кафедри)

Протокол № 1 від "29" 08 2025 р. Зав. кафедри _____

Підпис

Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
 Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Теоретичні основи товарознавства» є вибірковою дисципліною, яка займає одне з провідних місць у формуванні товарознавчих компетентностей майбутніх фахівців освітнього рівня «Бакалавр» за різними освітньо-професійними програмами.

Мета дисципліни. Формування у здобувачів системи спеціальних знань з складу та структури товарів народного споживання, їх властивостей та особливостей виробництва, транспортування, зберігання, реалізації та споживання, характеристики споживчих властивостей товарів та методів оцінки їх якості, створення та дотримання певних режимів зберігання та транспортування, з метою мінімізації товарних втрат в процесі товароруху, належного пакування та маркування споживчих товарів.

Предмет дисципліни. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теоретичні основи товарознавства» є споживчі властивості та якість товарів народного споживання, а також фактори впливу на них.

Завдання дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка здобувачів з питань, що стосуються формування та збереження споживчих властивостей і якості товарів.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент повинен: визначати критерії та одиниці вимірювання показників якості товарів та послуг, склад продуктів та ознаки їх доброякісності; володіти знаннями про склад товарів та основні властивості речовин, що входять до складу товарів, категорії, поняття, терміни, визначення і класифікації, що стосуються конкретних груп товарів; вміло визначати фактори формування асортименту, властивостей і якості товарів у сфері виробництва; володіти нормативними документами, методами випробувань і контролю якості; використовувати у практичній діяльності правила користування товарами і умови їхнього зберігання; володіти вимогами до маркування товарів.

3. СТРУКТУРА ЗАЛКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Суть, значення та принципи товарознавства.	4	2	8	2		12
Тема 2. Методологія товарознавства.	4	2	8			12
Тема 3. Формування потреб та споживання товарів.	4	2	8			14
Тема 4. Споживні властивості товарів.	4	2	8	2	2	14
Тема 5. Якість товарів.	4	2	8	2		14
Тема 6. Класифікація і асортимент товарів.	4	2	10	2	2	14
Тема 7. Зберігання товарів в процесі товароруку.	4	2	10			14
Тема 8. Товарні втрати в процесі товароруку.	4	4	10			14
Разом за семестр:	32	18	70	8	4	108

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Суть, значення та принципи товарознавства (Ч1). Роль, значення та мета товарознавства. Товарне виробництво та його ознаки. Визначення, мета й завдання товарознавства. <i>Література:</i> [7, с. 7-24; 8-9]	2
2	Тема 1. Суть, значення та принципи товарознавства (Ч2). Розділи товарознавства. Принципи товарознавства. Історія розвитку товарознавства. <i>Література:</i> [7, с. 7-24; 8-9]	2
3	Тема 2. Методологія товарознавства (Ч1). Основні категорії товарознавства. Товарознавча та економічна сутність стадій життєвого циклу товару. Теоретико-методологічні засади товарознавства. Елементи методології товарознавства. <i>Література:</i> [7, с. 25-65; 8-9]	2
4	Тема 2. Методологія товарознавства (Ч2). Суб'єкти товарознавчої діяльності. Теорії товарознавства. Методи пізнання в товарознавстві. Місце товарознавчих знань у системі наукових знань і їхній взаємозв'язок. <i>Література:</i> [7, с. 25-65; 8-9]	2
5	Тема 3. Формування потреб та споживання товарів (Ч1). Поняття про потреби. Класифікація і характеристика потреб. Типологія споживачів, сегментація ринку і позиціонування товару на ринку. <i>Література:</i> [7, с. 66-75; 8-9]	2

6	<p>Тема 3. Формування потреб та споживання товарів (Ч2).</p> <p>Класифікація вимог до товару. Утилітарні вимоги: функціональні, ергономічні, екологічні. Соціальні та естетичні вимоги. Вимоги до надійності товарів. Показники надійності.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 66-75; 8–9]</p>	2
7	<p>Тема 4. Споживні властивості товарів (Ч1).</p> <p>Характеристика властивостей непродовольчих товарів. Особливості формування натуральних властивостей непродовольчих товарів і їх характеристика. Кількісна характеристика товарів. Фізичні властивості та їхній вплив на формування споживних властивостей харчових продуктів. Хімічний склад та структура харчових продуктів.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 76-114; 8–9]</p>	2
8	<p>Тема 4. Споживні властивості товарів (Ч2).</p> <p>Споживні властивості товарів. Загальна характеристика споживних властивостей товарів. Функціональні властивості, основні та допоміжні функції товарів. Властивості, що характеризують надійність товару. Ергономічні властивості: характеристика показників, значення для окремих груп товарів. Естетичні властивості: характеристика показників, роль у задоволенні соціальних потреб людини. Властивості безпеки споживання. Зростання ролі безпеки споживання у сучасних умовах розвитку суспільства. Екологічні властивості.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 76-114; 8–9]</p>	2
9	<p>Тема 5. Якість товарів (Ч1).</p> <p>Сутність поняття «якість товару». Зміст і методи оцінювання рівня якості продукції. Групова характеристика дефектів готових виробів, їх вплив на якість товарів.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 129-146; 8–9]</p>	2
10	<p>Тема 5. Якість товарів (Ч2).</p> <p>Доброякісність і недоброякісність товарів. Конкурентоспроможність товарів, її сутність та методи розрахунку і підвищення.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 129-146; 8–9]</p>	2
11	<p>Тема 6. Класифікація і асортимент товарів (Ч1).</p> <p>Суть, мета і значення класифікації. Фасетний та ієрархічний методи класифікації, їхня сутність і правила побудови. Системи класифікації товарів, їх значення у практичній діяльності.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 147-191; 8–9]</p>	2
12	<p>Тема 6. Класифікація і асортимент товарів (Ч2).</p> <p>Асортимент товарів. Види, характеристика. Показники асортименту: структура, повнота, широта, взаємозамінюваність, стабільність, новизна. Управління асортиментом. Фактори формування та управління асортиментом товарів підприємства.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 147-191; 8–9]</p>	2
13	<p>Тема 7. Зберігання товарів в процесі товароруку (Ч1).</p> <p>Теоретичні основи зберігання товарів у сфері обігу. Наукові принципи зберігання.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 192-215; 8–9]</p>	2
14	<p>Тема 7. Зберігання товарів в процесі товароруку (Ч2).</p> <p>Режими зберігання товарів. Зберігання товарів під час товароруку.</p> <p><i>Література:</i> [7, с. 192-215; 8–9]</p>	2

15	Тема 8. Товарні втрати в процесі товароруху (Ч1). Види товарних втрат. Порядок списання кількісних і якісних втрат. <i>Література:</i> [7, с. 216-224; 8–9]	2
16	Тема 8. Товарні втрати в процесі товароруху (Ч2). Заходи щодо попередження і зниження втрат. Інформація про товари. <i>Література:</i> [7, с. 216-224; 8–9]	2
Разом за семестр:		32

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
1	Тема 1. Суть, значення та принципи товарознавства (Ч1). Роль, значення та мета товарознавства. Товарне виробництво та його ознаки. Визначення, мета й завдання товарознавства. <i>Література:</i> [7, с. 7-24; 8–9]	2
2	Тема 4. Споживні властивості товарів (Ч1). Характеристика властивостей непродовольчих товарів. Особливості формування натуральних властивостей непродовольчих товарів і їх характеристика. Кількісна характеристика товарів. Фізичні властивості та їхній вплив на формування споживних властивостей харчових продуктів. Хімічний склад та структура харчових продуктів. <i>Література:</i> [7, с. 76-114; 8–9]	2
3	Тема 5. Якість товарів (Ч1). Сутність поняття «якість товару». Зміст і методи оцінювання рівня якості продукції. Групова характеристика дефектів готових виробів, їх вплив на якість товарів. <i>Література:</i> [7, с. 129-146; 8–9]	2
4	Тема 6. Класифікація і асортимент товарів (Ч1). Суть, мета і значення класифікації. Фасетний та ієрархічний методи класифікації, їхня сутність і правила побудови. Системи класифікації товарів, їх значення у практичній діяльності. <i>Література:</i> [7, с. 147-191; 8–9]	2
Разом:		8

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

№ практичного заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Суть, значення та принципи товарознавства. Історія розвитку товарознавства. <i>Література:</i> [7, с. 7-24; 8–9]	2
2	Методологія товарознавства. Елементи методології товарознавства. <i>Література:</i> [7, с. 25-65; 8–9]	2
3	Формування потреб та споживання товарів. Сегментація ринку і позиціонування товару на ринку. <i>Література:</i> [7, с. 66-75; 8–9]	2

4	Споживні властивості товарів. Хімічний склад та структура харчових продуктів. <i>Література:</i> [7, с. 76-114; 8–9]	2
5	Якість товарів. Конкурентоспроможність товарів, її сутність та методи розрахунку і підвищення. <i>Література:</i> [7, с. 129-146; 8–9]	2
6	Класифікація і асортимент товарів. Фактори формування та управління асортиментом товарів підприємства. <i>Література:</i> [7, с. 147-191; 8–9]	2
7	Зберігання товарів в процесі товароруку. Залежність термінів від умов та режимів зберігання товарів. <i>Література:</i> [7, с. 192-215; 8–9]	2
8	Товарні втрати в процесі товароруку. Порядок списання кількісних і якісних втрат. <i>Література:</i> [7, с. 216-224; 8–9]	4
Всього за семестр:		18

Перелік практичних занять для студентів заочної форми здобуття освіти

№ практичного заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Споживні властивості товарів. Хімічний склад та структура харчових продуктів. <i>Література:</i> [7, с. 76-114; 8–9]	2
2	Класифікація і асортимент товарів. Фактори формування та управління асортиментом товарів підприємства. <i>Література:</i> [7, с. 147-191; 8–9]	2
Разом		4

У процесі виконання практичних робіт з дисципліни здобувачі набувають практичних навичок, зокрема із: роботи з нормативними документами, визначення та ідентифікація дефектів, визначення рівня доброякісності товарів.

4.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання практичних робіт, тестування з теоретичного матеріалу тощо.

Студенти заочної форми здобуття освіти виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує у викладача у період настановної сесії. Крім цього до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

№ тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
2	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
3	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
4	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
5	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
6	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
7	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	4
8	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	4
9	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до тестування. Підготовка до тестування.	4
10	Текстильні товари. Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Тестування.	4
11	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Видача теми ІДЗ.	4
12	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
13	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
14	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
15	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	4
16	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до захисту ІДЗ.	4
17	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Захист ІЗД.	6
	Разом за семестр:	70

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

4.4. Орієнтовна тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів

1. Роль, значення та мета товарознавства. Принципи товарознавства.
2. Товарне виробництво та його ознаки.
3. Визначення, мета й завдання товарознавства. Розділи товарознавства.
4. Історія розвитку товарознавства.
5. Основні категорії товарознавства.
6. Товарознавча та економічна сутність стадій життєвого циклу товару.
7. Теоретико-методологічні засади товарознавства.
8. Елементи методології товарознавства.
9. Суб'єкти товарознавчої діяльності.
10. Теорії товарознавства. Методи пізнання в товарознавстві.
11. Місце товарознавчих знань у системі наукових знань і їхній взаємозв'язок.
12. Поняття про потреби. Класифікація і характеристика потреб.
13. Типологія споживачів, сегментація ринку і позиціонування товару на ринку.
14. Класифікація вимог до товару.
15. Характеристика властивостей непродовольчих товарів.
16. Фізичні властивості та їхній вплив на формування споживних властивостей харчових продуктів.
17. Хімічний склад та структура харчових продуктів.
18. Споживні властивості товарів. Загальна характеристика споживних властивостей товарів.
19. Упакування, його значення у формуванні товарних вантажів.
20. Види та класифікація тари.
21. Товарна обробка. Методи догляду за товарами.
22. Гарантійні, граничні та прогнозовані терміни зберігання.
23. Сутність поняття «якість товару».
24. Зміст і методи оцінювання рівня якості продукції.
25. Групова характеристика дефектів готових виробів, їх вплив на якість товарів.
26. Доброякісність і недоброякісність товарів.
27. Конкурентоспроможність товарів, її сутність та методи розрахунку і підвищення.
28. Суть, мета і значення класифікації товарів.
29. Системи класифікації товарів, їх значення у практичній діяльності.
30. Асортимент товарів. Види, характеристика.
31. Показники асортименту: структура, повнота, широта, взаємозамінюваність, стабільність, новизна.
32. Управління асортиментом.
33. Теоретичні основи зберігання товарів у сфері обігу.
34. Наукові принципи зберігання товарів.
35. Види товарних втрат. Порядок списання кількісних і якісних втрат.
36. Заходи щодо попередження і зниження втрат.
37. Інформація про товар: визначення, функції та класифікація.
38. Товаро-супровідні документи.

5. ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, розв'язування ситуаційних задач), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування на практичному занятті;
- захист презентацій з теми лекцій;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з тем;
- презентація і захист результатів роботи над індивідуальними завданнями.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

7. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розв'язувати задачі, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання є не обов'язковим, але бажаним, так як без виконання ІДЗ здобувач не зможе отримати високу кількість балів та, відповідно, оцінку, та завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У

якості ІДЗ здобувач може підготувати реферат або тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах, які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ У СЕМЕСТРІ

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є залік, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного контролю набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю 8.7), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Таблиця 8.1. – Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми здобуття освіти у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота								Контрольні заходи		Самостійна робота	Семестровий контроль
Практичні заняття (мінімум – 8 контрольних точок)								Тестовий контроль		ІДЗ*	Залік
T*	T*	T*	T*	T*	T*	T*	T*	T* 1-4	T* 5-8		
1	2	3	4	5	6	7	8				
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	24-40	За рейтингом
24-40								12-20		24-40	60-100**

Примітка: * ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; T* – тема навчальної дисципліни;

** За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці 8.7.

Таблиця 8.2. – Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота			Семестровий контроль
<i>Сьомий семестр</i>					
Практичне заняття		Контрольна робота		Тестовий контроль	Залік (за рейтингом)
T.4	T.6	Якість виконання та захист роботи		T1-4 T5-8	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)					
6-10	6-10	24-40		12-20 12-20	60-100

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – два теоретичних і одне – практичне. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з теоретичних завдань – 10 балами, практичне завдання 20 балами, загальна максимальна сума балів становить 40. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця 8.3. – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	6	7-9	10
Теоретичне питання № 2	6	7-9	10
Практичне завдання	12	13-19	20
Всього балів	24	25-39	40

Примітка. * Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (24 балів) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при вирішенні ситуаційних завдань; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця 8.4. – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, аналізувати їх на помилки та виправляти їх. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>помилки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення прикладних завдань; виклад відповіді грамотний, але можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання, тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 24 бали, максимальний – 40 балів). При підготовці тез доповідей на конференцію у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (40) за його виконання.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця 8.5. – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання студентів денної форми здобуття освіти

Кількість правильних відповідей	1–14	15–16	17–18	19–20	21–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-65	66-72	73-82	83-89	90-100
Кількість балів	-	6	7	8	9	10

Таблиця 8.6. – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання студентів заочної форми здобуття освіти

Кількість правильних відповідей	1–14	15	16	17	18	19	20	21	22-23	24-25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-63	64-67	68-71	72-75	76-79	80-83	84-87	88-92	93-100
Кількість балів	-	12	13	14	15	16	17	18	19	20

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка визначається за рейтингом як сума балів за усі види освітньої діяльності. Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Таблиця 8.7. – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	<i>Відмінно/Excellent</i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		<i>Добре/Good</i> – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		<i>Задовільно/Satisfactory</i> – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	<i>Незадовільно/Fail</i> – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні

Підсумкова оцінка виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано/не зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці 8.1.

9. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Роль, значення та мета товарознавства в ринкових умовах?
2. Дайте визначення товарознавства як науки?
3. Основні завдання товарознавства в ринкових умовах?
4. Що є об'єктом товарознавства?
5. Що є предметом товарознавства?
6. Зв'язок товарознавства з іншими дисциплінами?
7. Охарактеризуйте поняття «продукція» і «товар», назовіть відмінності?
8. Назвіть і охарактеризуйте основні принципи товарознавства?
9. Назвіть етапи розвитку товарознавства як науки?
10. Поясніть, що таке методологія товарознавства?
11. Дайте визначення поняттю «категорія».
12. Визначте, які існують основні категорії товарознавства.
13. Що є центральною категорією товарознавства?
14. Дайте характеристику поняттю «товар».
15. Охарактеризуйте корисність і цінність як предмет товарознавства, наведіть приклади.
16. Які ви знаєте види методів дослідження?
17. В чому полягає корисність продовольчих товарів?
18. Наведіть основні фактори, які впливають на формування споживчої цінності?
19. Які існують стадії життєвого циклу товару, дайте їх коротку характеристику?
20. Що є об'єктом товарознавства?
21. Назвіть основні види характеристик товару?
22. Поясніть взаємозв'язок товарознавчих характеристик з вартістю?
23. Визначте хто є суб'єктами товарознавчої діяльності і на які основні групи вони поділяються?
24. Які існують методи органолептичної оцінки товарів?
25. Назвіть основні сучасні завдання товарознавства?
26. Охарактеризуйте основні категорії товарознавства.
27. Поясніть суть поняття «благо».
28. Дайте визначення поняттю «метод».
29. Проаналізуйте особливості органолептичних та лабораторних методів дослідження в товарознавстві.
30. Наведіть приклади лабораторних методів дослідження в товарознавстві.
31. Вкажіть на особливості методології в товарознавстві.
32. Дайте визначення поняттю «вимоги до товарів» та їх класифікацію.
33. Охарактеризуйте утилітарні вимоги до товарів.
34. Поясніть суть ергономічних вимог до товарів.
35. Назвіть та поясніть складові естетичних вимог до товарів.
36. Дайте характеристику вимог до надійності товарів.
37. Дайте визначення поняття «споживні властивості».
38. Наведіть класифікацію фізичних властивостей?
39. Від чого залежать хімічні властивості товарів?
40. Які ви можете назвати фізико-хімічні властивості?

41. Що характеризують біологічні властивості?
42. Дайте визначення поняття «товарна партія»?
43. Які основні фізичні величини входять до загальних кількісних характеристик товару?
44. Дайте коротку характеристику розмірно-масових показників товарів.
45. Що відноситься до органічних і неорганічних речовин?
46. Що відноситься до макро- і мікроелементів?
47. Дайте визначення поняття «вітаміни», назвіть основні їх види.
48. Прокласифікуйте споживні властивості.
49. Що відноситься до утилітарних, естетичних і соціальних властивостей товарів?
50. Наведіть основні показники функціональних властивостей товарів?
51. Яка властивість характеризує здатність товарів зберігати функціональне призначення в процесі зберігання і споживання?
52. В чому полягають ергономічні властивості?
53. Яке основне призначення упаковки?
54. Дайте визначення понять «тара», «пакувальні матеріали»?
55. Як класифікують пакування за призначенням?
56. Які основні вимоги висуваються до упаковки?
57. В чому полягає надійність пакування?
58. Гарантійні, граничні та прогнозовані терміни споживання товарів.
59. Сутність поняття «якість товару».
60. Сутність дефініцій «доброякісність», «недоброякісність» товарів. Категорії доброякісності, сорти або гатунки товарів.
61. Методи оцінювання якості продукції: вимірювальні, евристичні.
62. Показники властивостей якості продукції: одиничні, комплексні, прямі, напямі, базові та інтегральні.
63. Рівень якості товарів. Визначення, види, показники рівня якості.
64. Назвіть суть, мету і значення класифікації товару?
65. В чому полягають основні ознаки класифікації?
66. Які є методи класифікації товарної продукції їх. Переваги та недоліки?
67. У чому полягає ієрархічний метод класифікації?
68. У чому полягає фасетний метод класифікації?
69. Ваші уявлення про концепцію, формування асортименту та асортиментну політику.
70. Назвіть фактори формування асортименту.
71. На які 2 основні групи поділяються втрати? Дайте їх визначення.
72. Причини виникнення природного збитку.
73. Якісні втрати та процеси, що їх обумовлюють.
74. Поясніть суть організаційних заходів, спрямованих на попередження й зниження втрат.
75. Дайте визначення поняттю «інформація про товар».
76. Охарактеризуйте функції, які покликана виконувати інформація про товар.
77. Дайте визначення поняттю «маркувальна інформація».
78. Проаналізуйте способи маркування товарів.
79. Охарактеризуйте види інформаційно-супроводжувальної інформації про товар.
80. Охарактеризуйте види рекламно - довідкової інформації про товар.

10. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Теоретичні основи товарознавства» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені і видані такі роботи:

1. Дrajниця С.А. Теоретичні основи товарознавства: Конспект лекцій. – Хмельницький: ХНУ, 2021. – 45 с. (електронний варіант).
2. Роздатковий матеріал: зразки товарів та упаковок.

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проектор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу студентів зі стандартами на товари широкого вжитку та не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Про безпеку та якість харчових продуктів: Закон України від 06.09.2005 р. № 771/97-ВР (із змінами та доповненнями).
2. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів: Закон України від 06.12.2018 р. №2639-VIII.
3. Про захист прав споживачів: Закон України від 15.06.2007 р. (із змінами та доповненнями).
4. ДСТУ 3993 – 2000. Товарознавство. Терміни та визначення.
5. ДСТУ 3145-95 Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Загальні вимоги.
6. ДК 017-98 Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності. Київ: Держстандарт України, 1998. 644 с // <https://qdpro.com.ua/uktzed>.
7. Артjох Т.М. Теоретичні основи товарознавства [електронний ресурс]: навчальний посібник / Т.М. Артjох, І.В. Григоренко.– К.: НУХТ, 2018.– 263с. / Режим доступу: <https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/2707/2031.05.18.pdf>.
8. Сенсорний аналіз харчових продуктів: навч. посібник / Гладкий Ф.Ф., Тимченко В.К., Некрасов П.О. та інші. Харків: Технологічний Центр, 2018. - 132 с.
9. Титаренко Л.Д. Теоретичні основи товарознавства: Навчальний посібник. – Центр навчальної літератури, 2003. – 227 с.

Допоміжна

1. Дrajниця С.А. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари: методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / С.В. Ковальчук, С.А. Дrajниця.– Хмельницький: ХНУ, 2017.– 89с.
2. Захарчин Р.М., Павлишин М.Л., Ковальчук Х.І. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари: навч.-методичний посібник. Львів: ЛІЕТ, 2015. - 308с.
3. Калачов С.Л. Теоретичні основи товарознавства і експертизи: короткий курс лекцій / Режим доступу: https://studme.com.ua/1584072010990/marketing/teoreticheskie_osnovy_tovarovedeniya_i_ekspertizy.htm.
4. Малигіна В.Д., Титаренко Л.Д. Основи сенсорного аналізу. Донецьк: ДонДУЕТ, 2004.

5. Павлишин М.Л., Ємченко І.В. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності: навч.-методичний посібник. Львів: ЛКА, 2004.- 139 с.
6. Павлова В.А., Титаренко Л.Д., Малигіна В.Д. Ідентифікація та фальсифікація продовольчих товарів: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2006. – 192с.
7. Полікарпов І. С., Закусілов А. П. Ідентифікація товарів: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
8. Полікарпов І.С., Шумський І.С. Товарна інформація: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 616 с.
9. Сенсорний аналіз: навч. посібник / Ємченко І.В., Троякова А.О., Батутіна А.П. та інші. Львів: Афіша, 2013. - 328 с.
10. Теоретичні основи товарознавства: підручник / За заг.ред. проф. Жука Ю.Т. Львів: Компакт-ЛВ, 2009. - 336с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА

Тип (статус) дисципліни	Вибіркова
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Мова навчання	Українська
Семестр	–
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4,0
Форми навчання для яких читається дисципліна	Очна (денна) / заочна

Результати навчання: Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: визначати критерії та одиниці вимірювання показників якості товарів та послуг, склад продуктів та ознаки їх доброякісності; володіти знаннями про склад товарів та основні властивості речовин, що входять до складу товарів, категорії, поняття, терміни, визначення і класифікації, що стосуються конкретних груп товарів; вміло визначати фактори формування асортименту, властивостей і якості товарів у сфері виробництва; володіти нормативними документами, методами випробувань і контролю якості; використовувати у практичній діяльності правила користування товарами і умови їхнього зберігання; володіти вимогами до маркування товарів.

Зміст навчальної дисципліни. Товарознавство в системі наук про товари і торгівлю. Об'єкт і предмет товарознавства. Методологія товарознавства. Наукові основи формування потреб у товарах. Вимоги до товарів. Властивості товарів. Якість товарів. Методи її оцінювання та дослідження. Асортимент товарів. Класифікація товарів. Основи збереження якості і кількості товарів у процесі товароруху. Кодування товарів. Інформація про товар.

Запланована аудиторна робота: Мінімальний обсяг навчальних занять в одному кредиті ЄКТС навчальної дисципліни для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за денною формою здобуття освіти становить 10 годин; для заочної форми – 2–3 години на 1 кредит ЄКТС.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (рішення задач, розгляд ситуацій, дискусія), самостійна робота (індивідуальні завдання).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, письмове опитування (тестування).

Вид семестрового контролю: залік.

Навчальні ресурси:

1. ДСТУ 3993 – 2000. Товарознавство. Терміни та визначення.
2. Артюх Т.М. Теоретичні основи товарознавства [електронний ресурс]: навчальний посібник / Т.М. Артюх, І.В. Григоренко.– К.: НУХТ, 2018.– 263с. / Режим доступу: <https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/2707/2031.05.18.pdf>.
3. Титаренко Л.Д. Теоретичні основи товарознавства: Навчальний посібник. – Центр навчальної літератури, 2003. – 227 с.
4. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua>.
5. Модуль для дистанційного навчання. Доступ до ресурсу: http://dn.khmnu.edu.ua/dn/k_list.aspx?bk=T.
6. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/plage_lib.php.

Викладач: кандидат економічних наук, доцент Дrajниця С.А.